

A nevezett szerzőktől bármely más vers is választható.

Romhányi József: Kukac-sors

Megtudhatod most, ha e tárgykörben kutatsz,
mért él a föld alatta rút esőkukac.
Rágódott rég egy kérdésen a földigilisza:
Mért utálja őt az ember, hiszen olyan tiszta?
Nem volt képes felelni rá sok oktan állat,
hogy terem az emberszívben undor és utálat.
Végül megsúgta egy csendes esti órán
a svábbogár, azaz németajkú csótány:
- Hör mal zu! Én tudok esztet! Nekem van lakás
srévizavi a ház mellett, bei dem szemétrakás.
Én látok, ha spacírozni pemászok a házba:
tetejüktől talpukjáig fel vannak ruházva.
Hogyha téged nézlek, so én magamnak is restellem.
Nem szégyellsz te magad, du Schwein, így anyatojt mesztelen?!
Nix toll, nix szőr, csupasz potroh mutogatja!
Muszáj neked strimfli húzni, egy ink meg egy katya!
- Ingem, gatyám sohasem lesz, én ezt meg nem érem! -
Szólt a kukac, s föld alá vitte a szemérem.

Utassy József: Vihar előtt a réten

Lenyúlt egy villám a földre,
karjába kapta a csöndet.
Szemet húnyt az ég, de látták
s beleremegtek a nyárfák.
Körben, a dombokon túl,
hét harang bronza kondul.
Sűrög a szél s a boglya
laza fonatú kontya
kibomlik lobogva-égve
s szálanként szédül az égbe.
Tépik a lovak a hámot.
Mennydörgés. Kalap kóvályog.
Reccsen a karja egy gallynak
s ráfeketednek a varjak.
Fűz alá futnak a lányok,
szoknyájuk suhog a szélben,
s a dombok hajlatából
utánuk ered a zápor.

Beney Zsuzsa: A fa

Minden évben meghal, megszületik,
de létezése nem hal meg a télben.
És mégis halandó: ág-koronáját
egyszer majd széttöredezi a szél

mely még sehol sincs. Törzsét
széthasítja
egy villám, mely még alszik az időben.
Ahogy elmúlása a létezésben,
ahogy őbenne a tél és tavasz

lúktetése. Ahogy önmaga tudása a
csend
teljességében. Több mint a szavak
hálóján áthulló levelek surrogása.
Nem időben gyökerező teremtmény.

Beney Zsuzsa: A fa

Minden évben meghal, megszületik,
de létezése nem hal meg a télben.
És mégis halandó: ág-koronáját
egyszer majd széttöredezi a szél

mely még sehol sincs. Törzsét
széthasítja
egy villám, mely még alszik az időben.
Ahogy elmúlása a létezésben,
ahogy őbenne a tél és tavasz

lűktetése. Ahogy önmaga tudása a
csend
teljességében. Több mint a szavak
hálóján áthulló levelek surrogása.
Nem időben gyökerező teremtmény.

Nemes Nagy Ágnes: Út

Patkolj nekem lovat, kovács,
hadd vigyen egyszer már haza.
Jó ez a szódás paripa.
A cukrászboltnál majd megállunk,
ott utoljára még benézek,
akár egy alkony ablakán;
hogyan villognak a sütemények,
a sok mennyei marcipán –
és aztán minden színtelen.
És nem lát minket senkisé.
A ló dobog csak, tompa dobja,
mintha egy szív ver, távolodva.
És lassan úsztatunk tovább,
valami víz, valami fák,
valami lombos némaság,
talán valami suhogó,
lomb-kupolák alatt futó,
talán folyó a rengetegben –
de nem tudom – minden nevetlen –
lehajlok. Ne érjen az ág.
Átölelem a ló nyakát.

Zelk Zoltán: Hány ezer év

Hol a házad, öregember,
hol a párod,
hol a házad, hol a kerted,
hol a párod?
Hol a fiad, hol a lányod,
unokáid,
hol az udvar, hol futkosnak
unokáid?
Hol a kapu, hol az ablak,
hol a reggel,
ki néz utánad ha útnak
indulsz reggel?
Hol az asztal, hol a lámpa,
hol az este,
hol a csillag, amit anyád
gyújtott este?
Hány ezer év ez a hatvan
meg az árnya? –
tavalyi hón a tavalyi
varjak árnya.

Zelk Zoltán: Régimódi

Istenem be szépet alkotál –
milyen szépek lányaid, a fák,
kőmellű fiaid, a hegyek,
gyíkfutású riadt csermelyek,
hómezőid, hómezőkön a
szarkák, varjak szírmos lábnyoma,
meg a rigó, sárga, s fekete
a cinke ha feje fekete
s az a másik, az a kékfejű,
s az a pucér nyakú keselyű,
s ők is, az ártatlan gyilkosok,
sasok, vércsék, héják, karvalyak,
még a tövisszúró gébics is,
s a tulipán s a számtövis,
hát még a csillagszívű kutyák,
macskák, őzek, tevék, impalák,
és a hal ha tóból fölbukik,
vizet únván ha napfényt iszik:
tücskök aranycéna szava és
papcsúfoló békabrekegés,
s be szépek fürtös záporaid,
villámlobbantó kanócaid,
felhős eged, én mennyezetem –:
mi dolgom hát a Holdon nekem?

Beney Zsuzsa: Balatoni elégia

Ti kék hegyek, ti lágyhajlású ívek
s mind között legnagyobb,
befejezetlen,
képzelt kupoláddal, oldalaid
valósága jelölte büszke csúcsod
magasában, alkonyi Badacsony,
s te meleg-arany napfény, a vízen
suhanó pille-fény, pille-idő,
ím újra búcsúzom: az elmúló nyár
szelíd fényében ingó gesztenyék,
ti kék hegyek, te kéken tükröző tó
eltávolodtok újra a vonatfűtty
felhők közé kanyargó hangjain.
Távolodtok, és lassan száll a nyár is.
De őrzi még e párás alkonyat,

e dombok koszorúzta lágy vidék, mely
érő gyümölcsként kristályos cukorra
építi zárt lényében a napot.
Ó, zárt vidék! Lassan a régi vágyak
énbennem is már nyárvégi
gyümölcsként
teljesednek. E csipkés levegő-ég,
e szelíd víztükör felelgető
hullámai már lassanként betöltik
mély csöndjükkal múló időmet is.
Amíg egyszer egy más alkony
sötétebb
mélyén majd meghallom hangját a
csengő
ezüst szőlőfürtök és sárguló fák
és csillagfényű esték énekének.

Csoóri Sándor: Falusi délután

Jaj, ez a sárga nyár engem halálra
untat.
Pihegni látom rokkant, elnehezült
falunkat.
A csönd, a csönd fölötté világnagy
liliom,
szárán a Nap-bogár mászik
hallgatagon.
Ásít a körtefa, elejti zöld gyümölcsét,
totyog egy kacska érte, csattogtatja a
csőrét.
A kertben kutya jár? – rebbennek a
tyúkok,
széttört csillag a lábuk, a tolluk
elpotyog.
Por száll az úton s nézd csak! egy vad
tehén szalad,
szeméből rémület leng, hosszúkás
vér-szalag,
farkával bőszen csapkod, eldobná a
fejét,
a csordán egy tinó szúrta ki a szemét.
Megáll a postás, nézi, de aztán megy
tovább,
újságot nyújt a korhadtt, becsukott
kapun át,

van abban épp elég lelket borzongató:
rossz hír, gond, háború, nem
embernek való.
Sár lesz a vérből, gondból: örök a
csönd marad,
a kasza-kapa munka fullasztó nap
alatt.
A faluvégi Krisztus, ki halt kereszthalált
példaként fonnyad el, mint
megfeszített virág.
Határba aki ballag, határból aki jön,
látja pléh-vonaglását s már nem szól,
nem köszön.
De néha nyers kölyök, ki kószál
egymaga,
megáll előtte, nézi, bennreked a
szava,
zúgnak fejében bűnök, félelmek,
ősmesék
és mint ki az egészből egyetlen szót
sem ért,
követ ragad a földről, a Szenvedőhöz
vágja
s elszalad, elszalad, de hallja hét
napig:
valaki nagyon jajgat a sárga csöndű
nyárban.

Csoóri Sándor: Pihenés a patakparton

Mint kerek betonkeverő,
forog ott fönn a nyári Nap,
dőlnék belőle remegő,
finom szemcséjű sugarak.

Egy patak partján hűsölök,
árnyékot vet a parti sás.
Szemembe piros derű gyűl:
katicabogár-villogás.

Dél van, kábító június,
delelni ledől a világ,
csupán az erdő fekszik ki
a dombra, süttetni magát.

Ritkás szélben rózsaszín
csorda ácsorog – s tehenek
lelógó farka meg-meging,
mint lusta harangkötelek.

Pihen, hever a pásztor is,
újságot forgat álmosan.
Kutyája vízben lefetyel,
tűzpipacs nyelve lázban van.

Boldog vagyok, mert szép a nyár
s végre nyűg nélkül lehetek.
Ahhoz se kell most értenem,
mit a világból megvetek.

Csak hang, csak szín, csak mozdulat
férkőzik hozzám – épp elég,
hogy én dúdoljam nektek el
a pompázó nyár énekét.

Kotyog a patak, hallgatom,
vizeben költőgolyó áll,
lábát csiklandja lilium
s átfonja selymes békanyál.

Zelk Zoltán: Mesebeli tó

Láttad az éjszaka tavát?
Láttad-é mondd, az éjszakát,
amint a tónak remegő
árnyas vizéből bújt elő?
Láttad-é mondd, ezt a tavat,
amint a lenge pirkadat
kikelt vizéből s elszaladt
mezítláb, a hegyek felé?
Az est tavát mondd, láttad-é?
Az est tavát, amint színén
kibontott hajjal járt a fény...
S láttad-é, mondd, a víz alatt
bújó Napot és Holdakat?
Elátkozott királyfiak
aranyhaja lenn az iszap,
láttad-é, mondd, hogyan ragyog?
Itt alszanak a napszakok...
Száz erdőt járj be s száz hegyet,
ezt a tavat nem láthatod.

Romhányi József: Kecskére káposztát

Egy kecskére bíztak egy szép fej káposztát.
Nem nyúlt hozzá, nehogy a gazdái átkozzák.
Hogy küzdött magával, és mit tett legvégül,
elmondom kecskéül!

- Mekk!
Egyelek meg,
de remek
kerek!
Nem! Hess, becstelen
kecskeszellemek!
Egyenes jellemek
benneteket elkergetnek!
- Mekk!
De szerfelett kellene
keblemnek
e levelek.
Egyet lenyelek!
Nem! Rendesen legelek...
- Mekk!
De eme repedezett fedeles levelek,
melyeket emberek nem esznek meg,

nekem teljesen megfelelnek,
ezeket nyelem le.
Belembe lemehetnek.
- Mekk!
Ejnye! Erre eme beljebb elhelyezett
levelek
lettek fedelek.
Ezek e melegben egyre epedeznek,
meg-megrepedeznek.
Nem tehetek egyebet,
egy rend levelet lenyelek.
- Mekk!
De erre eme bentebb szerkesztett
levelek
egyre feljebb keverednek,
rendre fedelek lesznek,
melyeket szemetesvederbe tesznek.
Erre teremtettek benneteket?
- Mekk!
Elengedhetetlen meg kell ennem
e fejben lelt leveleket.
Le veletek!
Nyekk!
Te fej! Ne feledd: meg nem ettelek,
de meg mentettelek!
Mekk!

Romhányi József: Nyúliskola

Erdőszélen nagy a móka, multság,
iskolába gyűlnek mind a nyulacskák.
A tanító ott középen az a nyúl,
kinek füle leghosszabbnak bizonyul.
Kezdi az oktatást egy fej káposztával,
hallgatják is tátott szájjal.
- Az egymást tapasztó
táposztó
levelek képezte káposzta
letépett
levelein belül tapasztalt betétet,
mely a kopasztott káposzta törzse,
úgy hívják, hogy torzsa.
Ha most a torzsára
sorjába
visszatapasztjuk
a letépett táposztó káposztaleveleket,
a tapasztalt rendben,

akkor szakasztott, helyesen
fejesen
szerkesztett káposztát képeztünk.
Ez a lecke! Megértettük? - kérdezte a
nyúlitanár.
Bólogattak a nebulók, hisz mindegyik
unta már.
- Akkor rögtön feleltetek! - Lapult a sok
tapsifül,
füllentettek, dehogy értik, és ez most
mindjárt kisül!
- Nos felelj, te Nyuszi Gyuszi! Állj két
lára, s vázold hát,
mi történik, ha ízekre bontasz egy fej
káposztát?
- Jóllakok! - felelte elképesztő
képzetten
a kis káposzta-kopasztó ebugatta,
de a tanár megbuktatta.

Romhányi József: A teve fohásza

Monoton
üget a süppedő homokon
a sivatag lova,
a tétova teve
tova.
Hátán rezegve
mozog a
rozoga
kúp
alakú púp.
A helyzete nem szerencsés.
Apró szemcsés
homokkal telve
a füle, a nyelve.
Sóvár szeme kutat
kutat.
Még öt - hat nap
kullog, baktat.
Az itató tava távol,
s oly rettentő messze még az oázis.
Erre utal az alábbi fohász is:

- Tevék ura!
Te tevé! tevévé engem eleve,
Teveled nem ér fel tevéfej tétova
veleje.
Te terved veté a tevevedelő tavat
tavaly távol,
de tévednél, vélvén,
vén híved neved feledve
elvetemedve
vádol.
Nem! Vidd te tevelelkem hovatovább
tova,
mivel levelet - vert vederbe
feltekerve - nem vedelve
lett betelve
a te tevéd szenvedelme.
Te nevedbe
legyen eme
neveletlen tevetetem
eltemetve!
S evezzevel ava teve
levelkévét kivilevehevelteve.

Pilinszky János: Te győzz le

Te győzz le engem, éjszaka!
Sötéten úszó és laza
hullámaidba lépek.
Tűnődve benned görgetik
fakó szívüknek terheit
a hallgatag szegények

A foszladó világ felett
te változó és mégis egy,
szelíd, örök vigasz vagy;
elomlik minden kívüled,
mit lágy erőszakod kivet,
elomlik és kihamvad.

De élsz te, s égve hirdetik
hatalmad csillagképeid,
ez ősi, néma ábrák:
akár az első angyalok,
belőled jöttem és vagyok,
ragadj magadba, járj át!

Feledd a hűtlenségemet,
legyőzhetetlen kényszerek
vezetnek vissza hozzád;
folyam légy, s rajta én a hab,
fogadd be tékozló fiad,
komor, sötét mennyország.

Pilinszky János: Éjféli fürdés

A tó ma tiszta, éber és
oly éles fényű, mint a kés,
lobogva lélekző tükör,
mit lassu harcban összetör
karom csapása. Nyugtalan
heves fogakkal visszamar
a mélyen megzavart elem.
Legyőzve, lustán fekszem el
és hallgatózom. Csillagok
rebbennek csak, mint elhagyott
egek vizébe zárt halak,
tünődve úszó madarak.

Elnézem őket, röptüket
az irgalmatlan és süket
egek között, én árva szörny,
kit páncél nyom, heges közöny,
ki mit se kér, és mit se vár,
csak bámul hosszan és puhán;

Heltai Jenő: Ősz

Szürke ég, ősziés...
Ősz, ősz ne siess!
Ne kergesd el a nyarat,
a meleg fényt, sugarat.
Süss ki még, nyári nap,
simogasd az arcomat,
melengesd a szívemet,
míg az ősz eltemet.
Vidíts még vadvirág,
míg enyém a vad világ.
Tudom én, érzem én,
nem sokáig lesz enyém.
Szürke ég, szürke vég,
be jó volna élni még!
Nem lehet, nem lehet,
sötét árny integet.
Sötét árny, néma váz
bűvöl és babonáz.
Kérdezem, nem felel,
integet csak, menni kell.
Fogy a fény, fogy a nyár,
hideg szél fujdogál,
hideg szél, ősziés...
Ősz, ősz ne siess!

sikamló, sűrű pikkelyek
lepik be sűrűn szívemet,
a mélyén édes-jó iszony,
kitéphetetlen orv szigony,
mit észrevétlen vert belém
a víz, a víz, s a lassu mély.

Mert lenn hináros rét lobog,
alant a kagylók boldogok,
szívük remegve tölti meg
a fénnel érő sűrű csend.
És mintha hívást hallana,
zuhanni kezd az éjszaka,
moszat sodor vagy csillagok,
nem is tudom már, hol vagyok?
Talán egy ősi ünnepen,
hol ég is, víz is egy velem,
s mindent elöntve valami
időtlen sírást hallani!

Pilinszky János: Harbach 1944

(Thurzó Gábornak)

Újra és újra őket látom,
a hold süt és egy rúd mered,
s a rúd elé emberek fogva
húznak egy roppant szekeret.

Vonják a nővé éjszakával
növekvő óriás kocsit,
a testükön a por, az éhség
és reszketésük osztozik.

Viszik az utat és a tájat,
a fázó krumpliföldeket,
de mindennek csak súlyát érzik,
a tájakból a terheket.

Csak szomszédjuk esendő testét,
mely szinte beléjük tapad,
amint eleven rétegekben
egymás nyomában inganak.

A falvak kitérnek előlük
és félre állnak a kapuk,
elébük jött a messzeség és
megtántorodva visszafut.

Romhányi József: A pék pókja

Az apróka
pók-apóka,
s a porhanyó
potrohú
pókanyó,
a pékségben
a szennyezett
mennyezetre
nyálból való
máló
hálót
font...
Pont.
A kópé
póknép
pótlék-

Térdig gázolnak botladozva
facipőiknek alacsony,
sötétén zörrenő zajában,
mint láthatatlan avaron.

De törzsük már a némaságé.
Magasba mártják arcukat,
feszülten mintha szimatolnák
a messze égi vályukat.

Mert fogadásukra már készen,
akár egy megnyíló karám,
kapuit vadul széttaszítva
sarkig kitárult a halál.

Pilinszky János: Minden lélekzetvétel
Minden lélekzetvétel megsebez,
és leterít valahány szívverés.
Különös, hogy a tenger halhatatlan,
holott minden hulláma végítélet.

Hogyan is igazítja sorsát,
az öröklétet, Isten, a teremtés
mindörökre veszendő mezejében?

Mint a füvek lemondó élete,
mint a halandók egy-egy szívütése,
olyan lehet végülis a dicsőség,
Isten nyugalmas boldogsága.

hálót eresztve
keresztbe
a pókasztal fölött,
hálóból ebédlőt kötött.
Félt a péppel pepecselő pék,
hogy odapök
a pók,
illetve a lisztet
hintett púpos pépre tisztel.
Ezért leseperte az apróka
pókpárt a padlóra.
Csattant a fapapucs -
Fuccs!
Így járt pórul a két pupák
pék
pók.
Pukk.

Heltai Jenő : Az én kutyám

Van egy kutyám, közönséges fajta,
Semmi úri, semmi szép nincs rajta,
Farka lompos, tekintete mérges,
Nem konyít az előkelőséghez.

Nem tudom már, hogy kerültünk
össze,
Rossz sorsát az enyémhez kötözte,
És azóta igaz szeretetben
Együtt élünk boldogan mi ketten.

Egy a mással megférünk mi szépen,
Cigánylélek ő is, mint én éppen,
Lusta, léha, könnyelmű is, mint én,
S gyűlöli a szájkosarat szintén.

Éjjelente, amikor a hold süt,
Elkószálunk az utcákon együtt,
Én hallgatok, ő se ugat közbe,
Nem is veszünk soha, soha össze.

Mikor aztán ágyba dőlök reggel,
Odasímul hozzám szeretettel,

Szemembe néz, azt kérdezi aztán:
"Miért is vagyunk oly bolondok,
gazdám?"

Kicsiny asztal magányos sarokban,
Szőke szép lány arcképe van ottan,
Szőke szép lány, édes tavasz-álom --
Látod kutyám ez az ideálom!"

Rá se nézek, csak titokba néha,
Nem kell neki a szegény poéta...
De ez a tárgy elkoptatott, régi,
Ugye, kutyám, ne is szóljak néki?

Továbbra is hadd szeressem lopva
Azt a képet abba a sarokba,
De annak a képnek az adója,
Ugye, kutyám, sohse tudjon róla?

Már én, kutyám, megmaradok véled,
Hiszen oly szép ez a cigányélet,
Gyakorta bús, néha-néha víg is,
Ugye, kutyám, meg leszünk mi így is?

Heltai Jenő - Szabadság

Tudd meg : szabad csak az, akit
Szó nem butít, fény nem vakít,
Se rang, se kincs nem veszteget meg,
Az, aki nyíltan gyűlölhet, szerethet,
A látszatot lenézi, meg nem óvja,
Nincs letagadni, titkolni valója.

Tudd meg : szabad csak az, kinek
Ajkat hazugság nem fertőzi meg,
Aki üres jelszókat nem visít,
Nem áztat, nem ígér, nem hamisít.
Nem alkuszik meg, hű becsületéhez,
Bátran kimondja, mit gondol, mit érez.

Nem nézi azt, hogy tetszetős-e,
Sem azt, kinek ki volt, és volt-e őse,
Nem bámul görnyedőn a kutyabőrre
S embernek nézi azt is aki póre.
Tudd meg : szabad csak az, aki
Ha neve nincs is, mégis valaki,

Vagy forró, vagy hideg, de sose
langyos,
Tüzet fölöslegesen nem harangoz,
Van mindene, ha nincs is semmije,
Mert nem szorul rá soha senkire.
Nem áll szemébe húzott vaskalappal,
Mindég kevélyen szembe néz a
Nappal,

Vállalja azt, amit jó társa vállal,
És győzi szívvel, győzi vállal.
Helyét megállja mindég, mindenütt,
Többször cirógat, mint ahányszor üt,
De megmutatja olykor, hogy van
ökle....
Szabad akar maradni mindörökre.

Szabadság ! Ezt a megszentelt nevet
Könnyelműen, ingyen ajkadra ne vedd!
Tudd meg : szabad csak az,
Aki oly áhítattal mondja ki,
Mint Istenének szent nevét a jó pap.
Szabad csak az, kit nem rettent a
holnap.

Ínség, veszély, kín meg nem tántorít

És lelki béklyó többé nem szorít.
Hiába őrzi porkoláb s lakat,
Az sose rab, ki lélekben szabad.
Az akkor is, ha koldus, nincstelen,
Gazdag, hatalmas, mert bilincstelen.

Ez nem ajándék. Ingyen ezt nem
adják,
Hol áldozat nincs, nincs szabadság.
Ott van csupán, ahol szavát megértve
Meghalni tudnak, és élni mernek érte.
De nem azért dúlt érte harc,
Hogy azt csináld, amit akarsz,

S mindazt, miért más robotolt,
Magad javára letarold,
Mert szabadabb akarsz lenni másnál.
A szabadság nem perzsavásár.
Nem a te árud. Milliók kincse az,
Mint a reménység, napsugár, tavasz,

Mint a virág, mely dús kelyhét kitárva
Ráönti illatát a szomjazó világra,
Hogy abból jótestvéri jusson
Minden szegénynek ugyanannyi
jusson.
Míg több jut egynek, másnak
kevesebb,
Nincs még szabadság, éget még a
seb.

Amíg te is csak másnál szabadabb
vagy,
Te sem vagy még szabad, te is csak...
Gyáva rab vagy.